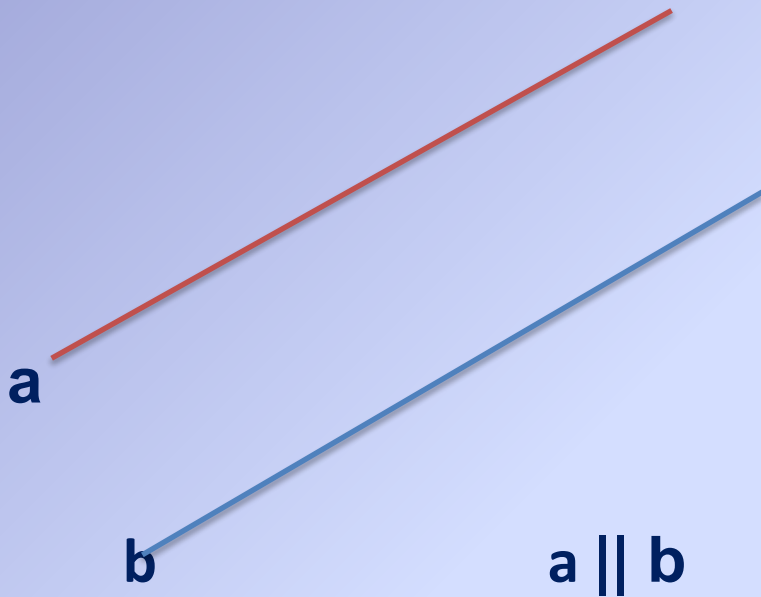

Перпендикулярні і паралельні прямі

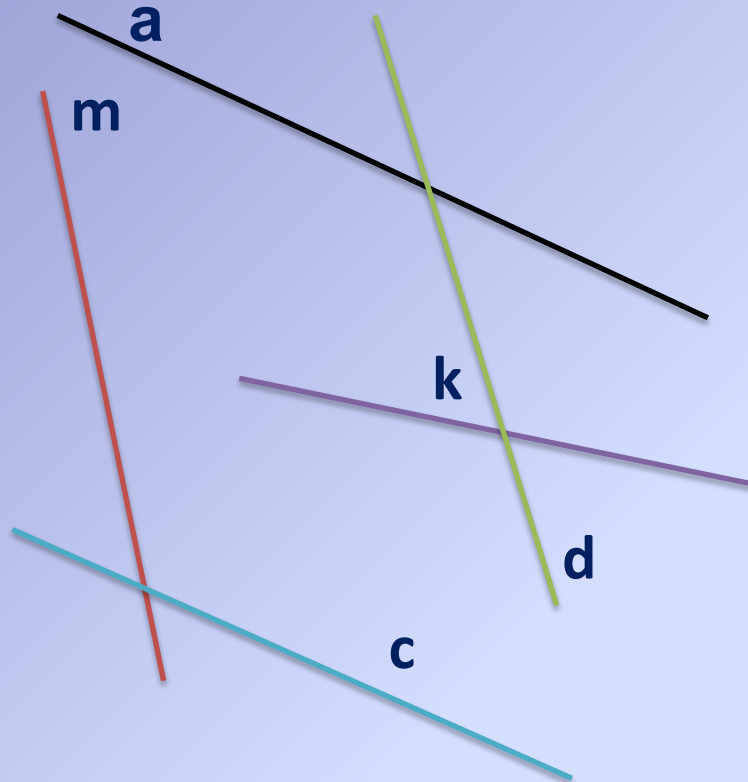
Означення

Дві прямі називають паралельними, якщо вони лежать в одній площині і **не** перетинаються

Завдання № 1

На малюнку зображені прямі. Назвати прямі, які паралельні між собою.

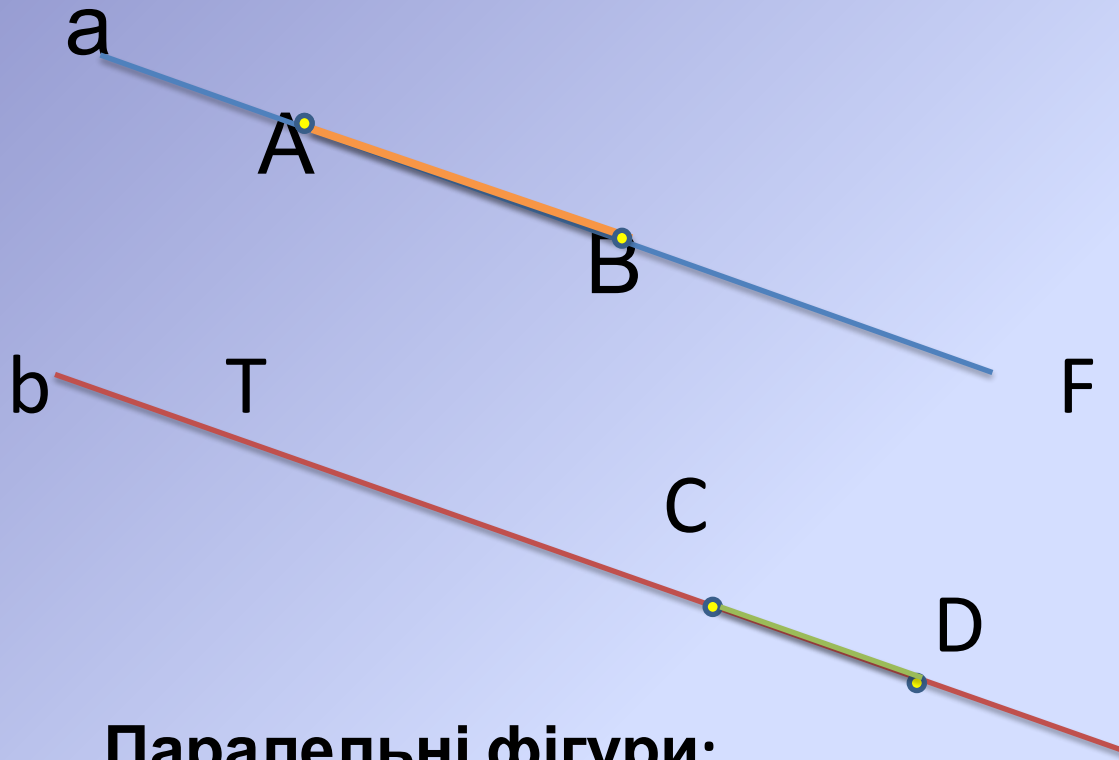
Чи можуть бути паралельними **відрізки**?
Промені? Пряма і **відрізок**?
Промінь і пряма?

Так, можуть!

Два відрізка називають паралельними, якщо вони лежать на паралельних прямих.

Два промені називають паралельними, якщо вони лежать на паралельних прямих

Паралельні відрізки, промені, прямі

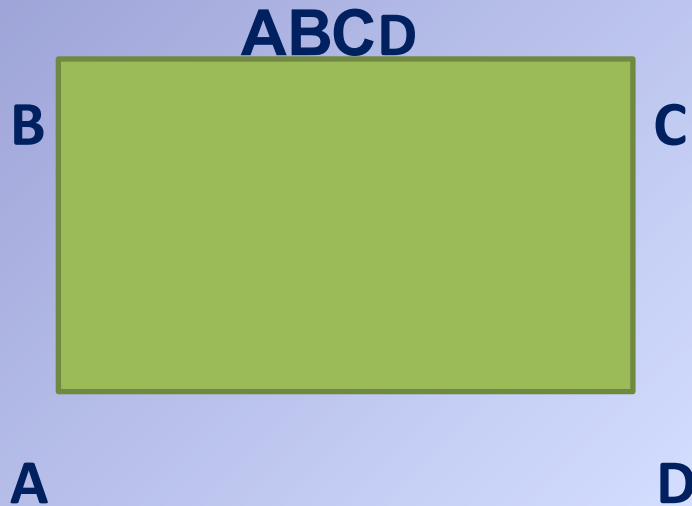

Паралельні фігури:

- 1) Прямі : $a \parallel b$
- 2) Відрізки: $AB \parallel CD$
- 3) Проміні: $DT \parallel AF$

Завдання 2

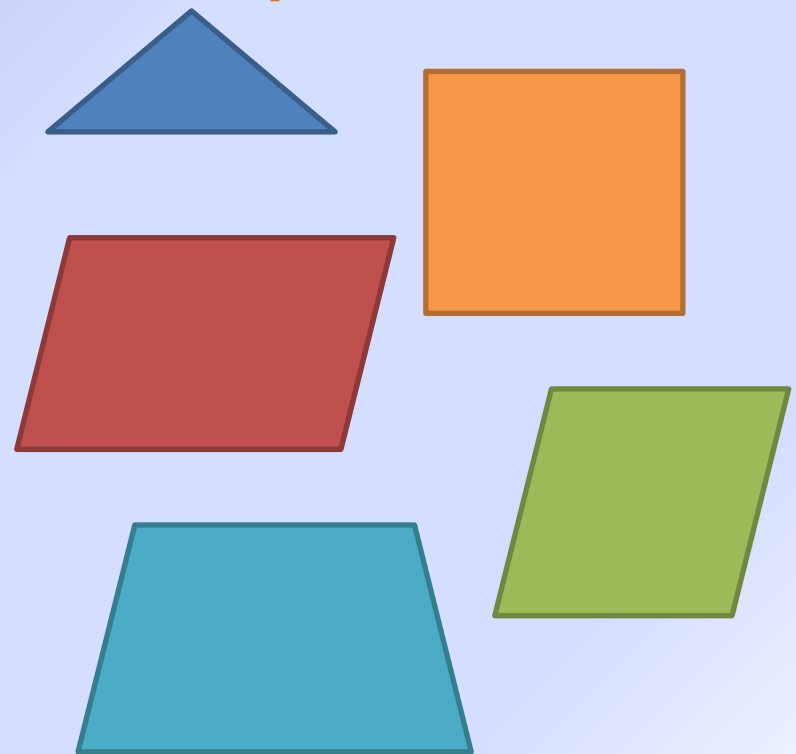
Назвати паралельні сторони прямокутника

$AB \parallel CD, BC \parallel AD$

Отже, протилежні сторони прямокутника **паралельні.**

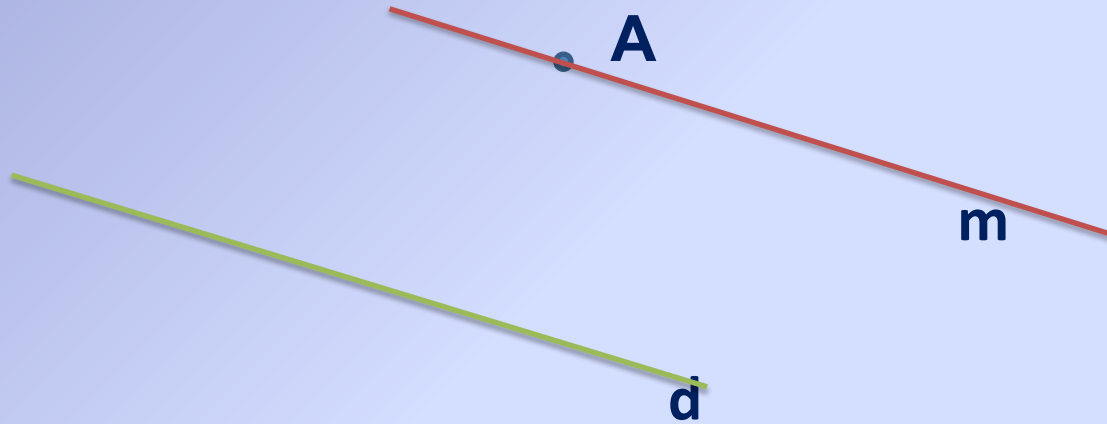
Чи є паралельні сторони у **трикутника?** **Квадрата?**
Паралелограма? **Ромба?**
Трапеції?

Завдання 3

Через точку A , яка не лежить на прямій d , провести пряму m , паралельну даній прямій d .

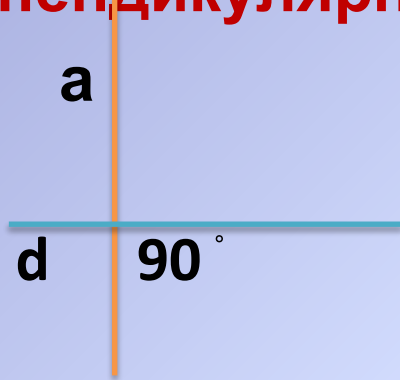
Побудова:

Запам'ятай! Через точку, яка не належить прямій можна провести тільки одну пряму, паралельну даній прямій.

Перпендикулярні прямі

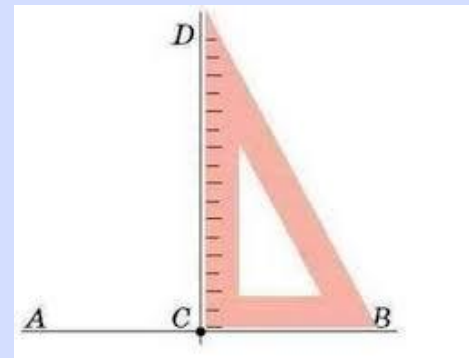
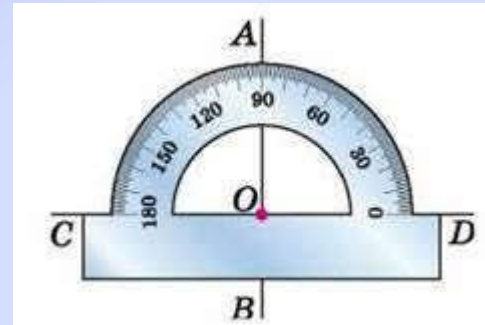
Дві прямі, які перетинаються **під прямим** кутом, називають **перпендикулярними**.

$\perp$
a d або d a

При перетині двох перпендикулярних прямих утворюється 4 прямих кута.

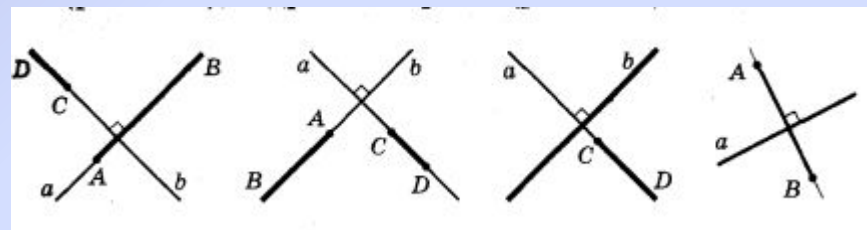
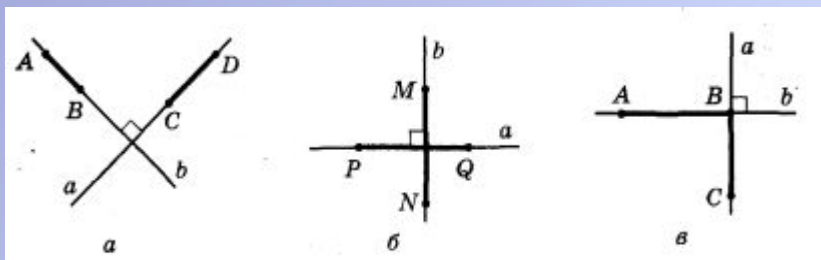
Для побудови прямих кутів використовують транспортир, косинець та лінійку.

Перпендикулярні відрізки, промені, прямі

Відрізки, які лежать на перпендикулярних прямих називають **перпендикулярними**.

Промені, які лежать на перпендикулярних прямих, називають **перпендикулярними**.

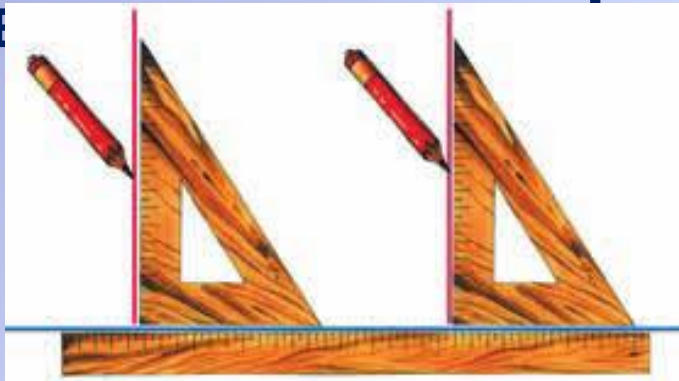
- а) $AB \perp CD$
- б) $PQ \perp MN$
- в) $AB \perp BC$

- а) $CD \perp AB$ (два промені)
- б) $AB \perp CD$ (промінь і відрізок)
- в) $b \perp CD$ (пряма і промінь)
- г) $a \perp AB$ (пряма і відрізок)

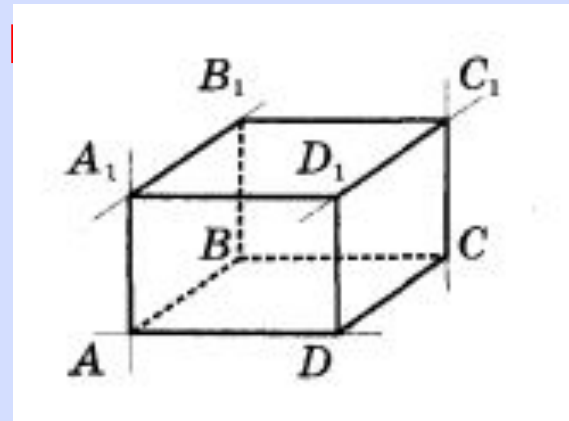
Властивість паралельних прямих

Якщо дві прямі, які
лежать в одній
площині,
перпендикулярні до
третьої прямої, то

$\perp$ $\perp$
Якщо $a \perp c$ і $b \perp c$, то $a \parallel b$

Дві прямі, які не
лежать в одній
площині і не
перетинаються,
називають

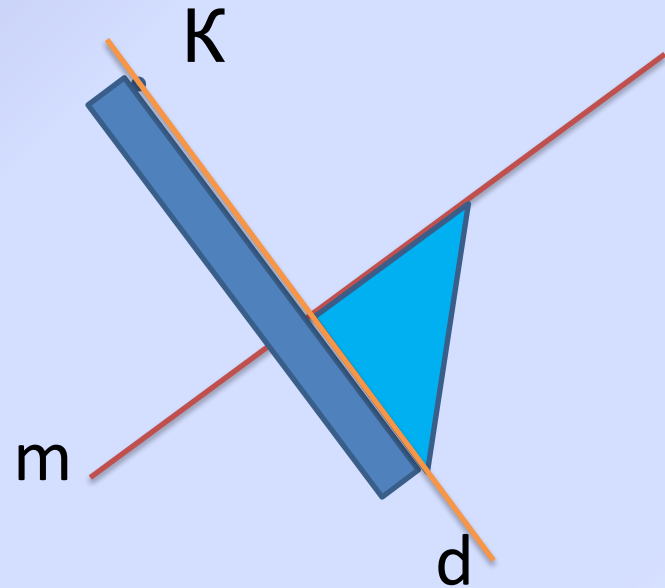

Мимобіжні прямі: AA_1 і BC ;
 BB_1 і CD , AD і CC_1 ; A_1D_1 і AB

Розв'язання задач

№ 1

Проведіть пряму m і точку K , яка їй не належить. За допомогою косинця проведіть через точку K пряму d , перпендикулярну до прямої m

Розв'язання

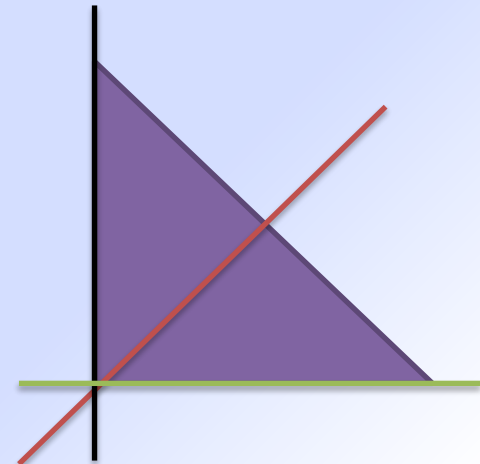
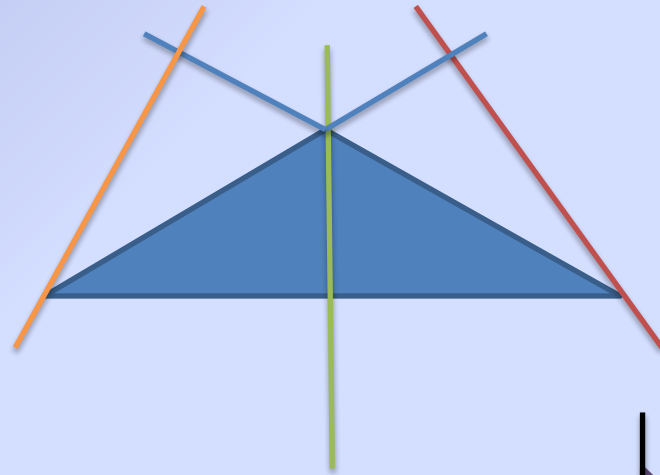
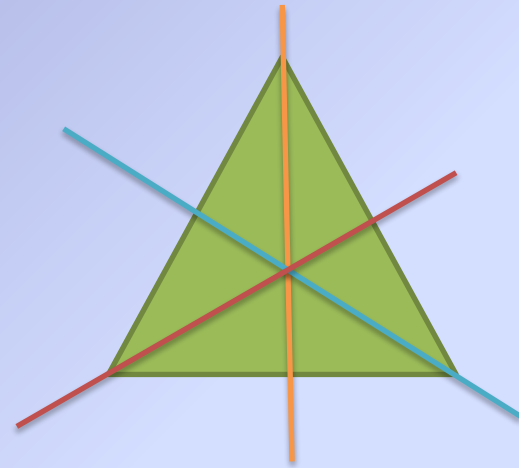
задач

№ 2

Накресліть
трикутник:

- 1) Гострокутний
- 2) Тупокутний
- 3) Прямокутний

Проведіть через
кожну вершину
трикутника пряму,
перпендикулярну до
протилежної
сторони

Розв'язання

задач

№ 3

Накресліть кут ABK ,
градусна міра якого
дорівнює:

- 1) 75° ;
- 2) 146° .

Позначте на промені BK
точку C і проведіть через
неї прямі m і n ,
перпендикулярні до
прямих AB і BK .

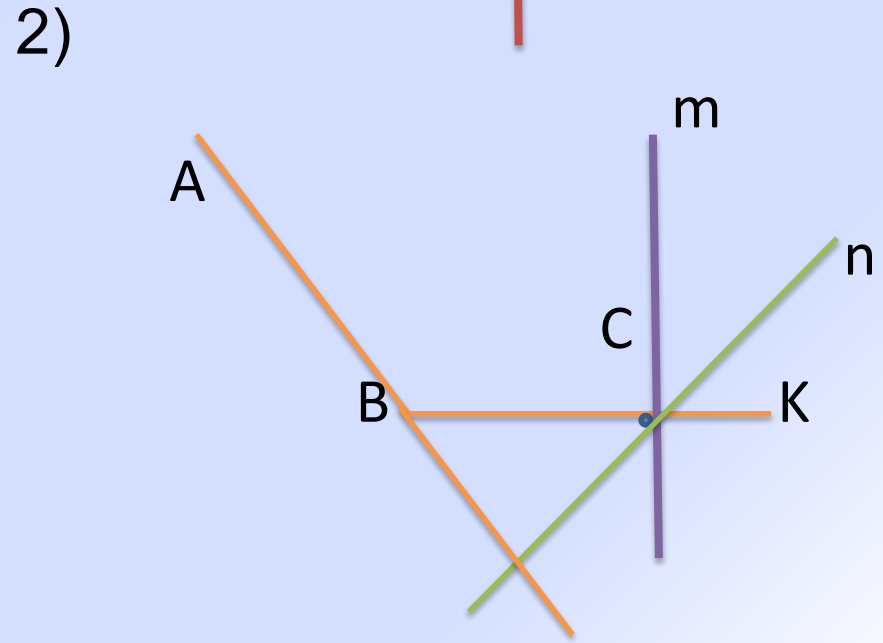
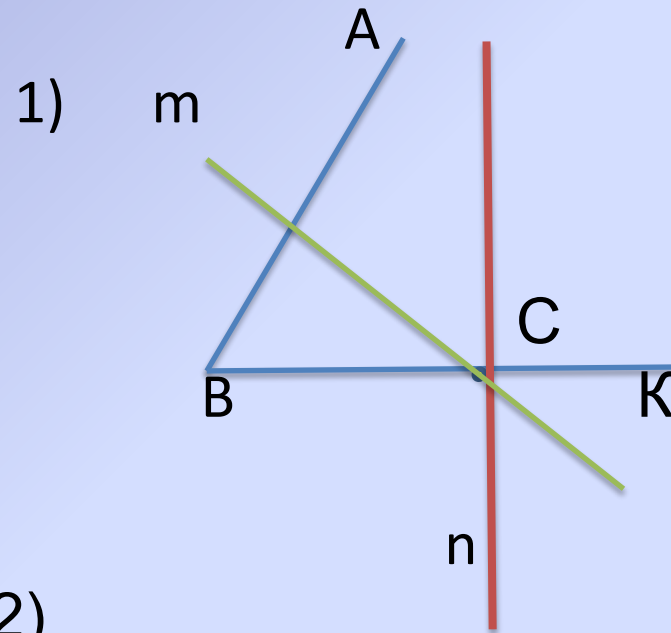
Розв'язання:

- 1) Побудуємо кут $ABK = 75^\circ$,
Відмітимо точку C на
промені BK . Проведемо прямі:

$m \perp BK$, $C \in m$,

$n \perp BA$, $C \in n$

Побудова:

Розв'язання задач

№ 4

На рисунку $AB \perp CD$,
 $\angle МОС + \angle ВОК = 130^\circ$;
 $\angle СОК = 42^\circ$. Обчисліть
градусну міру:

- 1) кута $МОК$;
- 2) Кута $МОD$

Розв'язання:

За умовою задачі прямі $AB \perp CD$,
тому $\angle АОС = \angle ВОС = 90^\circ$.

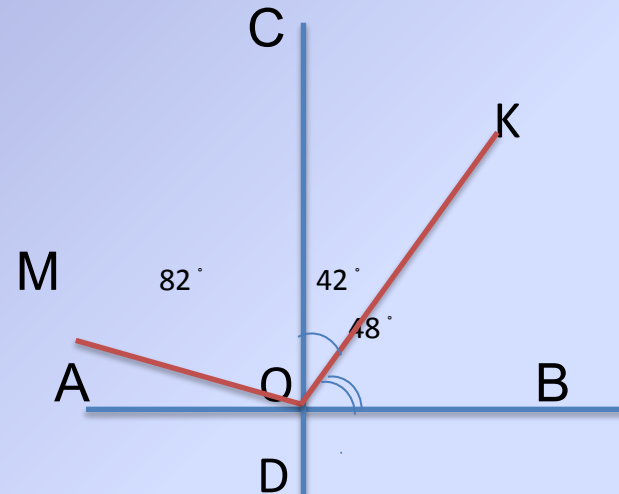
Тоді

$$\angle ВОС = \angle СОК + \angle ВОК,$$

звідси

$$\angle ВОК = 90^\circ - \angle СОК = 90^\circ - 42^\circ = 48^\circ.$$

Розв'язання:

За умовою задачі $\angle МОС + \angle ВОК = 130^\circ$,
тоді $\angle МОС = 130^\circ - \angle ВОК = 130^\circ - 48^\circ = 82^\circ$.

Тоді $\angle МОК = \angle МОС + \angle СОК = 82^\circ + 42^\circ = 124^\circ$.

Маємо: $\angle АОМ = 90^\circ - 82^\circ = 8^\circ$.

Знайдемо $\angle МОD = \angle АОМ + \angle АОD = 8^\circ + 90^\circ = 98^\circ$.

Відповідь: $\angle МОК = 124^\circ$, $\angle МОD = 98^\circ$

Підсумки уроку:

- Які прямі (відрізки, промені) називають паралельними, перпендикулярними?
- Назвати властивість паралельних прямих.
- Як будувати паралельні та перпендикулярні прямі?
- Які креслярські інструменти використовують при побудові таких прямих?

Домашнє завдання

Підручник «Математика» 6 клас
Прочитати п. 43, 44,
відповідати на питання (усно)
Виконати письмово:
№1219, №1237, №1241

